Europos Parlamentas
2024-2029

Biudžeto kontrolės komitetas

2024/2083(INI)

18.12.2024

PRANEŠIMO PROJEKTAS

Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga. Kova su sukčiavimu. 2023 m. metinė ataskaita
(2024/2083(INI))

Biudžeto kontrolės komitetas

Pranešėjas: Gilles Boyer

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 24

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga. Kova su sukčiavimu. 2023 m. metinė ataskaita
(2024/2083(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 310 straipsnio 6 dalį ir 325 straipsnio 5 dalį,

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 25 d. Komisijos ataskaitą „35-oji Europos Sąjungos finansinių interesų apsaugos metinė ataskaita. Kova su sukčiavimu 2023 m.“ (COM(2024)0318) (2023 m. FIA ataskaita),

– atsižvelgdamas į Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) 2023 m. metinę ataskaitą[1] ir 2023 m. OLAF Priežiūros komiteto metinę ataskaitą[2],

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 1 d. paskelbtą Europos prokuratūros 2023 m. metinę ataskaitą,

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo[3] (Sąlygų reglamentas),

– atsižvelgdamas į 2023 m. gruodžio mėn. paskelbtą tyrimą „Priemonių, kurias valstybės narės priėmė siekdamos pritaikyti savo sistemas prie 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje, atitikties vertinimas“ (šis reglamentas toliau tekste – Europos prokuratūros reglamentas), ir į šio tyrimo pratęsimą[4],

– atsižvelgdamas į 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos[5] (Pranešėjų apsaugos direktyva) ir 2024 m. liepos 3 d. Komisijos ataskaitą dėl šios direktyvos įgyvendinimo ir taikymo (COM(2024)0269),),

– atsižvelgdamas į 2023 m. liepos 5 d. Komisijos komunikatą „2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2023)0800) ir į 2024 m. vasario 28 d. Europos Parlamento rezoliuciją „Pranešimas dėl Komisijos 2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos“[6],

[1] OLAF, 24-oji Europos kovos su sukčiavimu tarnybos ataskaita, 2023 m. sausio 1 d. – gruodžio 31 d., 2023 m.
[2] OL C, C/2024/5658, 2024 9 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5658/oj.
[3] OL L 433 I, 2020 12 20, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
[4] JUST/2022/PR/JCOO/CRIM/0004.
[5] OL L 305, 2019 11 26, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj.
[6] OL C, C/2024/6743, 2024 11 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių[7] (toliau – Finansinis reglamentas),

– atsižvelgdamas į 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis[8] (FIA direktyva),

– atsižvelgdamas į 2022 m. rugsėjo 16 d. Komisijos ataskaitą „Antroji 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis įgyvendinimo ataskaita“ (COM(2022)0466),

– atsižvelgdamas į Komisijos ataskaitą dėl 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937[9] dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos įgyvendinimo ir taikymo (COM(2024)0269),

– atsižvelgdamas į 2023 m. liepos 5 d. Komisijos komunikatą „2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2023)0800),

– atsižvelgdamas į tyrimą „Kovos su organizuotu nusikalstamumu stiprinimas. Teisinės sistemos vertinimas“, paskelbtą 2022 m. gruodžio mėn.[10],

– atsižvelgdamas į tyrimą „Kovos su korupcija stiprinimas. Teisinės sistemos vertinimas“, paskelbtą 2023 m. sausio mėn.[11],

– atsižvelgdamas į 2023 m. gegužės 3 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą dėl kovos su korupcija (JOIN(2023)0012) ir į 2023 m. gegužės 3 d. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su korupcija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2003/568/TVR ir Konvencija dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, ir iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 (COM(2023)0234),

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 6 d. bendrą Europolo ir OLAF ataskaitą „Grėsmių priemonei „NextGenerationEU“ (NGEU) vertinimas“,

– atsižvelgdamas į 2023 m. rugsėjo 12 d. Europos ombudsmenės baigiamąją pastabą dėl strateginės iniciatyvos dėl Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės skaidrumo ir atskaitomybės, susijusią su byla SI/6/2021/PVV, pradėta 2022 m. vasario 24 d.,

---

[7] OL L 2509, 2024 9 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
[8] OL L 198, 2017 7 28, p. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj.
[9] OL L 305, 2019 11 26, p. 17.
[10] Europos Komisija, Migracijos ir vidaus reikalų generalinis direktoratas, E. Blondes, E. Disley, S. Hulme, et al., tyrimas „Strengthening the fight against organised crime – Assessing the legislative framework“, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022 m.
[11] Europos Komisija, Migracijos ir vidaus reikalų generalinis direktoratas, EY ir „RAND Europe“ Europos Komisijos užsakymu, 2023 m. sausio mėn.

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 9 d. paskelbtą Europos Audito Rūmų ataskaitą „Mūsų veikla 2023 m.“,

– atsižvelgdamas į 2023 m. liepos 6 d. Europos Audito Rūmų apžvalgą Nr. 04/2023 „ES lėšų valdymo skaitmeninimas“,

– atsižvelgdamas į specialiąją „Eurobarometro“ apklausą Nr. 534 „Piliečių požiūris į korupciją ES 2023 m.“[12],

– atsižvelgdamas į 2023 m. kovo 13 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 06/2023 „Interesų konfliktas ES sanglaudos ir žemės ūkio išlaidų srityse. Sistema sukurta, tačiau nepakanka skaidrumo ir trūksta nustatymo priemonių“,

– atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/785, kuriuo nustatoma Sąjungos kovos su sukčiavimu programa ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 250/2014[13],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. sausio 18 d. rezoliuciją „2022 m. metinis pranešimas „Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga. Kova su sukčiavimu““[14],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą (A10-0000/2024),

A. kadangi, laikydamasi SESV 325 straipsnio 5 dalyje nustatyto įpareigojimo, Komisija kasmet pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis parengtą ataskaitą apie priemones, kurių buvo imtasi įgyvendinant šį straipsnį (vadinamosios FIA ataskaitos);

B. kadangi FIA ataskaitos daugiausia grindžiamos valstybių narių per Pažeidimų valdymo sistemą (IMS) pateikta informacija, įskaitant duomenis apie nustatytus pažeidimus ir sukčiavimo atvejus, ir duomenimis, gautais iš Komisijos apskaitos sistemos (ABAC);

C. kadangi veiksmingos ES finansinių interesų apsaugos ES lygmeniu priemonės turi būti įgyvendinamos remiantis duomenimis pagrįstomis žiniomis apie konkrečią padėtį kiekvienoje valstybėje narėje, ypač sudėtingos nusikalstamos veiklos atvejais;

D. kadangi pažeidimų, kurie buvo aptikti ir apie kuriuos buvo pranešta, skaičius rodo valstybių narių pastangų kovoti su neteisėta veikla šioje srityje rezultatus ir neturi būti aiškinamas kaip netinkamo valdymo ir sukčiavimo lygio valstybėse narėse rodiklis;

E. kadangi patikimas viešųjų išteklių valdymas ir ES finansinių interesų apsauga visose ES politikos srityse turėtų būti labai svarbūs didinant piliečių pasitikėjimą ir tuo tikslu užtikrinant tinkamą ir veiksmingą mokesčių mokėtojų pinigų naudojimą;

[12] Komisijos Migracijos ir vidaus reikalų generalinio direktorato (HOME GD) prašymu atlikta ir Komisijos Komunikacijos generalinio direktorato koordinuota apklausa.
[13] OL L 172, 2021 5 17, p. 110, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/785/oj.
[14] OL C, C/2024/5730, 2024 10 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5730/oj.

F. kadangi ES biudžeto apsaugos veikla apima įvairius subjektus įvairiais lygmenimis, kurie savo įgaliojimus gali įvykdyti tik per struktūrinį santykių ir koordinavimo tinklą, veikiantį kovos su sukčiavimu struktūroje[15];

G. kadangi į teisinių ir administracinių sistemų įvairovę valstybėse narėse ir skirtingų lygmenų jų skaitmeninimo poreikius reikia tinkamai reaguoti sukuriant vienodesnes, sąveikias ir palyginamas administracines ir ataskaitų teikimo sistemas ES, kad būtų galima veiksmingai užkirsti kelią sukčiavimui, korupcijai, neatitikimams bei kitiems pažeidimams ir su jais kovoti;

H. kadangi ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistema (EDES) ir priemonė ARACHNE yra veiksmingos priemonės siekiant apsaugoti ES biudžetą: sistemos EDES atveju saugoma nuo privačių subjektų nemokumo, aplaidumo, sukčiavimo ar pažeidimų rizikos, o priemonės ARACHNE atveju ES biudžetas saugomas taikant duomenų gavybos ir rizikos vertinimo metodą;

I. kadangi ES veikiantys nusikaltėlių tinklai savo nusikalstamai veiklai palengvinti visapusiškai naudoja įvairias pažangiąsias informacines technologijas, įskaitant dirbtinį intelektą, o tai kelia dar sudėtingesnę grėsmę ES biudžetui ir naują iššūkį teisėsaugai, todėl kovos su sukčiavimu struktūra turi paspartinti dirbtinio intelekto naudojimo kovojant su sukčiavimu tyrimą;

J. kadangi pagarba vertybėms, kuriomis grindžiama ES, ir pagrindinėms teisėms, taip pat Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos laikymasis yra būtinos sąlygos norint gauti ES finansavimą;

K. kadangi teisinės valstybės sąlygų mechanizmas, kuris taikomas visam ES biudžetui ir laikomas būtina sąlyga visais atvejais, kai norima pasinaudoti ES lėšomis, leidžia imtis priemonių teisinės valstybės principų pažeidimų atvejais, kai daromas poveikis patikimam ES biudžeto finansų valdymui ar ES finansiniams interesams arba kyla didelė tokio poveikio rizika;

L. kadangi 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė,[16] (EGADP reglamentas) 22 straipsnyje pateikiamos nuostatos dėl ES finansinių interesų apsaugos;

Bendrosios pastabos dėl FIA ataskaitų ir didelių grėsmių

1. palankiai vertina 2023 m. FIA ataskaitą bei joje pateiktą atitinkamų išvadų analizę ir pritaria šioje ataskaitoje pateiktoms rekomendacijoms;

2. pritaria nuomonei, kad siekiant užtikrinti veiksmingą Sąjungos finansinių interesų apsaugą reikia paspartinti skaitmeninimą, kuris palengvintų dalijimąsi žiniomis, duomenų prieinamumą bei duomenų tvarkymą ir pagerintų visos kovos su sukčiavimu struktūros valdymą; mano, kad tiek ES, tiek nacionalinės valdžios institucijos turėtų

[15] OLAF, Europos prokuratūra, Europolas, Eurojustas, Komisija, Europos Audito Rūmai, Kovos su pinigų plovimu institucija (AMLA), Europos investicijų bankas (EIB) ir valstybių narių institucijos bei kovos su sukčiavimu koordinavimo tarnyba (AFCOS).
[16] OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

aktyviau naudoti skaitmenines priemones, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos bendradarbiauti;

3. pakartoja, kad siekiant veiksmingai apsaugoti Sąjungos finansinius interesus labai svarbu užtikrinti labiau išmatuojamą ir į rezultatus orientuotą daugelio kovos su sukčiavimu struktūros komponentų veiklos valdymą;

4. primena, kad būtinas tvirtas administracinių ir teisminių institucijų, atliekančių tyrimus tiek ES, tiek valstybių narių lygmeniu, bendradarbiavimas; pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl vis dar neoptimalios padėties, visų pirma kiek tai susiję su įtariamo sukčiavimo atvejų ir pažeidimų aptikimu, pranešimu apie juos ir tolesniais veiksmais, nes valstybėse narėse esama didelių skirtumų;

5. pažymi, kad bendras sukčiavimo atvejų ir pažeidimų, apie kuriuos pranešė kompetentingos ES ir nacionalinės institucijos, skaičius 2023 m. (13 563) šiek tiek padidėjo, palyginti su 2022 m. (12 455); be to, pažymi, kad bendras su šiais atvejais susijęs finansavimas 2023 m. (1,90 mlrd. EUR) buvo didesnis nei 2022 m. (1,77 mlrd. EUR) ir kad tai rodo didelę ES biudžeto nuostolių riziką; pripažįsta, kad, atsižvelgiant į daugiametį daugelio programų įgyvendinimo ciklą, penkerių metų vidurkiu grindžiami palyginimai yra tinkamesni nei kiekvienų metų palyginimai, nes taip galima nustatyti realią padėtį ir gauti patikimą tendencijų ir modelių analizę; todėl palankiai vertina tai, kad 2023 m. FIA ataskaitoje nurodomi 2019–2023 m. laikotarpio rezultatai;

6. yra susirūpinęs dėl bendro scenarijaus, aprašyto 2023 m. FIA ataskaitoje pateiktoje daugiametėje analizėje; pabrėžia, kad dabartinė padėtis pateisina pastangas, dedamas siekiant užtikrinti veiksmingesnį tinkamų išteklių panaudojimą ir efektyvesnį jų naudojimą, o tam reikia geresnio valdymo ir bendradarbiavimo; ragina už biudžetą, kovą su sukčiavimu ir viešąjį administravimą atsakingą Komisijos narį ir už demokratiją, teisingumą, teisės viršenybę ir vartotojų apsaugą atsakingą Komisijos narį glaudžiai bendradarbiauti ir nedelsiant pradėti įgyvendinti iniciatyvas, kuriomis būtų siekiama, kad kovos su sukčiavimu struktūros veiksmai ir rezultatai būtų išmatuojami ir konkretesni, taip pat informuoti Parlamentą apie šiuos veiksmus ir rezultatus, laikantis per patvirtinimo klausymus prisiimto įsipareigojimo;

7. pakartoja raginimą FIA ataskaitose, kurios taip pat laikomos kovos su sukčiavimu struktūros valdymo priemone, laikytis holistinio požiūrio; žino, kad, kaip pabrėžta 2023 m. FIA ataskaitoje, Sąjungos finansinių interesų operatyvinė apsauga nuo sukčiavimo, pažeidimų ir kitos neteisėtos veiklos patikėta nacionalinėms institucijoms, OLAF ir Europos prokuratūrai, ir palankiai vertina tai, kad OLAF ir Europos prokuratūros išvados įtrauktos į 2023 m. FIA ataskaitą; prašo atlikti išsamesnę kovos su sukčiavimu struktūros komponentų sąveikos analizę;

8. palankiai vertina OLAF tyrimų veiklos rezultatus, visų pirma padidėjusį pateiktų rekomendacijų skaičių (309, palyginti su 275 rekomendacijomis 2022 m.) ir bendrą sumą, kurią rekomenduota susigrąžinti (1 043,8 mln., palyginti su 426,8 mln. 2022 m.), išliekant stabiliam pradėtų nagrinėti atvejų skaičiui (190 atvejų 2023 m. ir 192 atvejai 2022 m.) ir baigtų nagrinėti atvejų skaičiui (265 atvejai 2023 m. ir 256 atvejai 2022 m.); ypač atkreipia dėmesį į tai, kad 2019–2023 m. laikotarpiu daugiau kaip 88 proc. pažeidimų, kurie buvo laikomi galimais sukčiavimo atvejais ir buvo susiję su išlaidomis pagal tiesioginį valdymą, buvo nustatyti atlikus OLAF tyrimus; apgailestauja, kad ilga

tyrimų trukmė gali turėti neigiamą poveikį, nes atitinkamai pavėluotai pradedamos taikyti taisomosios priemonės; pakartoja savo prašymą gauti visus pakankamai išsamius duomenis apie sumas, kurias Komisija faktiškai susigrąžino remdamasi OLAF pateiktomis finansinėmis rekomendacijomis; taip pat ragina Komisiją į kitas FIA ataskaitas įtraukti *ad hoc* skyrius, susijusius su OLAF, kad būtų pateikta išsamesnė analizė ir ataskaita apie šios tarnybos veiklą ir atliktus finansinius susigrąžinimus;

9. palankiai vertina tai, kaip Europos prokuratūra, veikianti nuo 2021 m. birželio mėn., plėtojo savo veiklą ir padidino jos mastą – tai gerai atspindi pradėtų tyrimų skaičius (1 371, palyginti su 865 tyrimais 2022 m.), bendras šiuo metu vykdomų tyrimų skaičius (1 927, palyginti su 1 117 tyrimais 2022 m.) ir kaltinamųjų aktų skaičius (139, palyginti su 87 kaltinamaisiais aktais 2022 m.); palankiai vertina Europos prokuratūros ataskaitų, kuriose pateikiama aktuali informacija apie daugelį tendencijų ir padėtį dalyvaujančiose valstybėse narėse, išsamumą;

10. yra susirūpinęs dėl to, kad dideli finansiniai nuostoliai dėl sukčiavimo pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) atvejų, apie kuriuos pranešė Europos prokuratūra, daro neigiamą poveikį valstybių narių nacionaliniams biudžetams; pabrėžia, kad PVM taip pat yra svarbus Sąjungos biudžeto išteklius; mano, kad kiekybiškai vertinant Europos prokuratūros veiklos finansinį poveikį tikslinga atsižvelgti į pagrindinių nuostatų dėl Sąjungos nuosavų išteklių sistemos sudėtingumą[17]; atkreipia dėmesį į tyrimų, susijusių su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo programomis, skaičių (233) ir numatomus finansinius nuostolius (1,86 mlrd. EUR);

11. ragina Komisiją parengti ir įgyvendinti sprendimus, pagal kuriuos būtų galima imtis tolesnių veiksmų atsižvelgiant į OLAF pateiktas rekomendacijas ir Europos prokuratūros vykdytą baudžiamąjį persekiojimą, atlikti jų analizę ir įvertinti faktinį jų veiklos poveikį užtikrinant Sąjungos biudžeto apsaugą tiek netinkamai valdomų lėšų, tiek nesurinktų lėšų susigrąžinimo aspektais, kad būtų galima papildomai pagrįsti į rezultatus orientuotą politikos formavimą;

12. teigia, kad komunikacija ir skaidrumas yra labai svarbūs kovojant su sukčiavimu ir korupcija; pabrėžia, kad siekiant didinti informuotumą svarbu įtraukti pilietinę visuomenę, žiniasklaidą ir tiriamąją žurnalistiką;

13. yra susirūpinęs dėl aiškaus Europos prokuratūros ir Europolo perspėjimo dėl didėjančio organizuotų nusikaltėlių grupių, susijusių su svarbiausiais tarpvalstybinio sukčiavimo atvejais, skaičiaus; pažymi, kad Europos prokuratūros metinėje ataskaitoje nurodyta, kad iš tyrimų, vykdytų iki 2023 m. pabaigos, 209 tirti nusikaltimai buvo susiję su finansinių interesų apsaugai grėsmę keliančiomis nusikalstamomis organizacijomis; supranta, kad organizuotas nusikalstamumas daro didelį poveikį Sąjungos ištekliams; žino, kad dabartinės analizės ir ataskaitų teikimo priemonės neleidžia šio poveikio kiekybiškai įvertinti taip, kad būtų galima nustatyti taikomų priemonių ir politikos veiksmingumą ar trūkumus; ragina Komisiją skubiai imtis visų būtinų veiksmų siekiant išspręsti šią analizės ir ataskaitų teikimo problemą;

[17] 2020 m. gruodžio 14 d. Tarybos sprendimas (ES, Euratomas) 2020/2053 dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2014/335/ES, Euratomas, OL L 424, 2020 12 15, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2053/oj.

14. atkreipia dėmesį į 2023 m. „Eurobarometro“ apklausos „Piliečių požiūris į korupciją ES 2023 m.“ rezultatus, iš kurių matyti, kad korupcija kelia didelį susirūpinimą ES piliečiams ir įmonėms Europos Sąjungoje; tebesilaiko nuomonės, kad aukšto lygio korupcija, taip pat ir ES institucijose, kenkia ne tik Sąjungos finansiniams interesams ir visai ES ekonomikai, bet ir mažina piliečių pasitikėjimą demokratinėmis institucijomis tiek ES, tiek valstybių narių lygmeniu;

15. atkreipia dėmesį į tai, kad, kiek tai susiję su korupcijos bylomis, Europos prokuratūra pranešė apie 131 iki 2023 m. pabaigos ištirtą nusikalstamą veiką (2022 m. buvo 87 atvejai) ir kad 2019–2023 m. 11 šalių per Pažeidimų valdymo sistemą[18] pranešė Komisijai apie 65 atvejus, o su tokiais atvejais susijusios reikalavimų neatitinkančios sumos, apie kurias pranešta, sudaro apie 50,5 mln. EUR;

16. pripažįsta, kad valstybėse narėse taikomos kovos su korupcija strategijos; ragina atlikti šių strategijų vertinimą ir periodišką peržiūrą;

17. pripažįsta Komisijos pastangas užkirsti kelią interesų konfliktams valdant Sąjungos išteklius ir spręsti tokias situacijas; pažymi, kad 2019–2023 m. per IMS sistemą buvo pranešta apie 419 interesų konflikto atvejų (2018–2022 m. buvo 375 atvejai), su kuriais susijusių lėšų suma siekė apie 112 mln. EUR; pabrėžia, kad Audito Rūmai, remdamiesi atliktais auditais[19], nurodė, jog pagrindinis informacijos apie interesų konfliktą šaltinis yra IMS sistema ir kad įvairių valstybių narių šioje sistemoje užregistruotų duomenų kiekis ir kokybė skiriasi; pabrėžia, kad tais atvejais, kai valstybės narės mano, kad interesų konfliktas yra nereikšmingas platesnio masto sukčiavimo atvejo komponentas, jos nepraneša apie tokius atvejus, kaip susijusius su interesų konfliktais; ragina Komisiją priimti iniciatyvas, būtinas siekiant užtikrinti nuoseklų ir pakankamai išsamų pranešimų apie pirmiau minėtus atvejus teikimą IMS sistemoje;

Pajamos

18. pažymi, kad 2023 m. bendras sukčiavimu laikomų ir juo nelaikomų pažeidimų, susijusių su tradiciniais nuosavais ištekliais (TNI), skaičius (5 118, palyginti su 4 661 pažeidimu 2022 m.) buvo 10 proc. didesnis už penkerių metų vidurkį (2019–2023 m.), tačiau su jais susijusi suma sumažėjo 12 proc. iki 478 mln. EUR (palyginti su 783 mln. EUR 2022 m.); apgailestauja dėl to, kad, nors duomenys rodo geresnį lėšų susigrąžinimą sukčiavimu nelaikomais atvejais (82 proc.), susigrąžinimo lygis sukčiavimu laikomais atvejais išlieka nepakitęs ir siekia 25 proc., t. y. tebėra žemas;

19. atkreipia dėmesį į tai, kad 2023 m. Komisija tik penkių naujų nurašymo ataskaitų, gautų iš valstybių narių, atveju išreiškė nuomonę, kad buvo pakankamai įrodyta, jog TNI buvo prarasta dėl priežasčių, kurios nėra priskirtinos atitinkamoms valstybėms narėms, ir kad jos nebuvo finansiškai atsakingos už nuostolius; tačiau pažymi, kad 81 atveju, su kuriais susijusi suma siekė beveik 69 mln. EUR, Komisija pareiškė nuomonę, kad valstybės

[18] 35 šalyse naudojama elektroninė sistema, sukurta tam, kad būtų galima pranešti apie valstybėse narėse nustatytus sukčiavimu laikomus ir nelaikomus pažeidimus.

[19] Specialiosios ataskaitos Nr. 01/2019 „Kova su sukčiavimu naudojant ES lėšas“ 23–28 dalys, specialiosios ataskaitos Nr. 06/2019 „Sukčiavimo panaikinimas ES sanglaudos politikos srityje“ 47–57 dalys ir 2023 m. kovo 13 d. Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos Nr. 06/2023 „Interesų konfliktas ES sanglaudos ir žemės ūkio išlaidų srityse. Sistema sukurta, tačiau nepakanka skaidrumo ir trūksta nustatymo priemonių“ 80 dalis.

narės nepakankamai įrodė, jog TNI buvo prarasta dėl priežasčių, kurios nėra joms priskirtinos, ir kad jos buvo finansiškai atsakingos už nuostolius;

20. atkreipia dėmesį į dabartinę teisinę sistemą, susijusią su bendradarbiavimu su OLAF, Europos prokuratūra ir „Eurofisc“; ragina Komisiją paspartinti dabartinės teisinės sistemos peržiūros procesą, kad būtų nustatytas aiškus tiesioginį „Eurofisc“ ir Europos prokuratūros bendradarbiavimą reglamentuojantis teisinis pagrindas; ragina OLAF kuo labiau išnaudoti savitarpio administracinės pagalbos praktikos teikiamas galimybes siekiant aptikti ir nustatyti sukčiavimo atvejus muitų srityje ir susijusius sukčiavimo PVM atvejus, taip pat nedelsiant pranešti apie tokius atvejus Europos prokuratūrai; pabrėžia, kad 2023 m. Europos prokuratūra nustatė, kad sukčiavimo PVM atvejai sudaro maždaug 20 proc. jos tiriamų atvejų (873 atvejai) ir tai yra antra pagal dažnumą nusikaltimų rūšis po sukčiavimo su viešaisiais pirkimais nesusijusių išlaidų srityje (1 586 atvejai); yra susirūpinęs dėl didėjančio organizuotų nusikaltėlių grupių dalyvavimo sukčiavimo PVM operacijose ir dėl nustatytų tokio sukčiavimo ir kitų labai sunkių nusikaltimų, pvz., pinigų plovimo, sąsajų;

21. pakartoja savo raginimą Komisijai persvarstyti FIA direktyvoje nustatytą 10 mln. EUR ribą, kuri daro didelį poveikį Europos prokuratūros veiklai sukčiavimo PVM bylose; mano, kad skirtingai aiškinant šios ribos apskaičiavimo metodiką padėtis tampa neaiški; pabrėžia, kad dabartinė riba varžo atgrasymo pastangas ir leidžia nusikaltėliams ieškoti silpniausios jurisdikcijos, kad išvengtų Europos prokuratūros įsikišimo; mano, kad persvarstant FIA direktyvą ši riba turėtų būti panaikinta arba gerokai sumažinta; tuo tarpu ragina Komisiją pateikti tinkamas gaires dėl taikytino skaičiavimo metodo tiriant atvejus, kol dar neatliktas FIA direktyvos dalinis pakeitimas;

22. pabrėžia veiksmingo ir efektyvaus OLAF ir Europos prokuratūros bendradarbiavimo svarbą šiame konkrečiame pajamų sektoriuje ir teigia, kad OLAF vykdomas tinkamas atvejų aptikimas ir duomenų perdavimas Europos prokuratūrai galėtų padidinti PVM ir muitų pajamų surinkimą į ES biudžetą;

Išlaidos

23. yra susirūpinęs dėl didelio sukčiavimo atvejų ir pažeidimų, nustatytų tiek 2023 m., tiek 2022 m. bendros žemės ūkio politikos srityje (tiek kaimo plėtros, tiek paramos žemės ūkiui srityse), skaičiaus; pažymi, kad šie duomenys patvirtina ankstesniais metais nustatytą dėsningumą ir riziką; pažymi, kad 2019–2023 m. laikotarpiu sukčiavimu laikomų pažeidimų, apie kuriuos pranešta kaimo plėtros srityje, padaugėjo, daugiausia dėl padidėjusio 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu nustatytų pažeidimų skaičiaus; pažymi, kad 2019–2023 m. laikotarpiu sukčiavimu nelaikomų kaimo plėtros pažeidimų skaičius nuolat didėjo ir tai atitiko programų įgyvendinimo mastą;

24. pažymi, kad sanglaudos politikos srityje sukčiavimu nelaikomų pažeidimų, apie kuriuos pranešta 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, skaičius ir susijusių lėšų sumos yra daug mažesni nei tie, apie kuriuos pranešta per pirmuosius dešimt 2007–2013 m. programavimo laikotarpio įgyvendinimo metų; atkreipia dėmesį į tai, kad sukčiavimo nustatymo lygis[20] 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu yra panašus (0,53 proc.) į

[20] Sukčiavimo nustatymo lygis (SNL) apskaičiuojamas kaip visų mokėjimų procentinė dalis, kurią sudaro netinkamai išmokėtos sumos, susijusios su sukčiavimu laikomais pažeidimais. Pažeidimų nustatymo lygis (PNL) apskaičiuojamas kaip visų mokėjimų procentinė dalis, kurią sudaro netinkamai išmokėtos sumos, susijusios su

2007–2013 m. programavimo laikotarpio lygį, o pažeidimų nustatymo lygis yra daug mažesnis (0,67 proc.) nei užregistruotas 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu (2,5 proc.);

25. palankiai vertina OLAF analitinę ataskaitą „Sukčiavimas ir pažeidimai pagal sanglaudos politikos sritis. Rizikos palyginimas“, kurioje pateikiama su 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu iki 2023 m. gruodžio mėn. susijusi valstybių narių informacija ir nurodomos sritys, kurioms ypač gresia sukčiavimo rizika (pvz., investicijos aplinkos, kovos su klimato kaita ir perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų srityse); pažymi, kad didžiausios sumos sukčiavimo atvejais buvo susijusios su aplinkos apsauga ir moksliniais tyrimais, technologijų plėtra ir inovacijomis;

26. pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl ilgų administracinių procedūrų, taikomų nagrinėjant sukčiavimo atvejus, apie kuriuos pranešta; atkreipia dėmesį į tai, kad bendros žemės ūkio politikos srityje 2019–2023 m. laikotarpiu vidutiniškai užtrukdavo beveik ketverius metus nuo pažeidimo pradžios, kol kildavo įtarimas dėl sukčiavimo, ir dar beveik trejų metų prireikdavo tam, kad atvejis būtų užbaigtas nagrinėti po to, kai apie jį pranešta Komisijai; atkreipia dėmesį į tai, kad sanglaudos srityje etapas, kol kildavo įtarimas, kad padarytas sukčiavimu laikomas pažeidimas, 2014–2020 m. laikotarpiu vidutiniškai užtrukdavo maždaug pusantrų metų ir daugiau nei dvejų metų prireikdavo tam, kad atvejis būtų užbaigtas nagrinėti po to, kai apie jį pranešta Komisijai; prašo Komisijos sustiprinti dialogą su valstybių narių valdžios institucijomis ir jas konsultuoti, kad būtų galima sutrumpinti administracinių procedūrų trukmę;

27. pažymi, kad 2019–2023 m. laikotarpiu tiesioginio valdymo srityje sukčiavimu laikomus pažeidimus, susijusius su 88,4 proc. susigrąžintų lėšų (tai sudaro 92,1 proc. visų susigrąžintų lėšų), nustatė OLAF; prašo Komisijos pateikti aiškią informaciją apie duomenis ir veiksmus, kurių imtasi siekiant paspartinti greitą lėšų susigrąžinimą, įskaitant duomenis apie bendrą susigrąžinimo lygį sukčiavimu laikomų ir sukčiavimu nelaikomų pažeidimų atvejais;

28. pabrėžia, kad lėšų susigrąžinimas yra Sąjungos finansinių interesų apsaugos priemonė, leidžianti tinkamai įgyvendinti ES politiką ir kompensuoti išmokėtas išlaidas, kurios neatitinka finansavimo reikalavimų; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų specialiosios ataskaitos Nr. 7/2024[21] išvadas, susijusias su 2014–2020 m. laikotarpiu, per kurį reikalavimų neatitinkančios išlaidos, apie kurias pranešta, sudarė 14 mlrd. EUR, ir ši suma turi būti kompensuota susigrąžinant lėšas; ragina Komisiją pasiūlyti tinkamas priemones, kad būtų teikiama išsami informacija apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir susijusias taisomąsias priemones, kurių buvo imtasi;

29. supranta, kad Komisija, atsižvelgdama į tai, kad jos 2004 m. ir 2014 m. iniciatyvos nesulaukė pakankamos paramos Taryboje, nėra linkusi pateikti kito teisės akto pasiūlymo dėl savitarpio administracinės pagalbos ES išlaidų srityse, kuriose tokia praktika šiuo metu nenumatyta; ragina Komisiją pasinaudoti OLAF reglamento[22]

---

sukčiavimu nelaikomais pažeidimais.

[21] Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 7/2024 „Reikalavimų neatitinkančių ES išlaidų susigrąžinimui skirtos Komisijos sistemos. Galimybė susigrąžinti daugiau ir greičiau“.

[22] 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos

peržiūra, pagal kurią šiai tarnybai valstybių narių veiksmų koordinavimo srityje jau suteikti didesni įgaliojimai toliau plėtoti dabartines nuostatas, kad būtų galima panaikinti šią spragą;

„NextGenerationEU“ (NGEU) ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP)

30. palankiai vertina Komisijos pastangas atliekant 27-ių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūrą užtikrinti prisitaikymą prie energijos rinkos sutrikimų, susijusių su Rusijos plataus masto invazija į Ukrainą; pažymi, kad plano „REPowerEU“ integravimas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus turėtų padėti mažinti priklausomybę ir daryti pažangą žaliosios pertvarkos srityje;

31. pažymi, kad Komisijos EGADP kontrolės sistema visų pirma grindžiama valstybių narių pareiga užtikrinti ES finansinių interesų apsaugą; ragina Komisiją ir toliau skirti daug dėmesio tam, kad valstybės narės pasiektų konkrečias audito ir kontrolės tarpines reikšmes, pridėtas prie tų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų, kurie buvo nepakankamai patikimi, ir toliau dėti pastangas, kad būtų pašalintos atskaitomybės spragos; atkreipia dėmesį į veiksmus, kurių Komisija ėmėsi atsižvelgdama į Audito Rūmų rekomendacijas dėl nustatytų trūkumų, susijusių su kai kurių valstybių narių kontrolės ir ataskaitų teikimo sistemomis;

32. pažymi, kad kalbant apie EGADP veiklą 2023 m., FIA ataskaitoje nurodytas įtariamo sukčiavimo atvejų, apie kuriuos pranešė Komisija, skaičius (15) ir auditų skaičius (13, palyginti su 16 auditų, atliktų 2022 m.), tačiau į ją neįtrauktas susirūpinimą keliantis didelis Europos prokuratūros tyrimų skaičius (233 tyrimai, susiję su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo programomis; numatomi finansiniai nuostoliai siekia 1,86 mlrd. EUR); yra susirūpinęs dėl analizių, kurios rodo galimą eksponentinį sukčiavimo, korupcijos, dvigubo finansavimo ir interesų konfliktų atvejų skaičiaus augimą ateinančiais metais, o tai gali reikšti, kad ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai neturės konkretaus poveikio;

33. prašo OLAF toliau atlikti savo rizikos analizę, kuri 2023 m. buvo pateikta valstybėms narėms kartu su atnaujinta EGADP rizikos sistemos versija, taip pat toliau rengti valstybių narių valdžios institucijoms skirtus mokymus ir seminarus; pritaria tam, kad IMS sistema būtų naudojama pranešant apie pažeidimus, susijusius su EGADP; pakartotinai ragina Komisiją, specializuotas ES agentūras ir įstaigas, taip pat valstybes nares aktyviai bendradarbiauti ir užtikrinti sąveiką siekiant užtikrinti ES finansinių interesų apsaugą įgyvendinant NGEU;

34. pažymi, kad Komisija, kaip Gairių dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų dalį, priėmė[23] IV priedą dėl mokėjimų mažinimo ir lėšų susigrąžinimo įgyvendinant EGADP; supranta, kad mokėjimų mažinimas galimas, kai dar yra atliktinų mokėjimų; primena, kad EGADP įgyvendinimas baigiasi 2026 m.; atkreipia dėmesį į tai, kad lėšų susigrąžinimas turi būti pradėtas tik tada, kai nebeliks jokių nepervestų išmokų; yra susirūpinęs dėl to, kad ši lėšų susigrąžinimo procedūra, pasiskolinta iš sanglaudos fondų įgyvendinimo modelio, pasirodė esanti itin neveiksminga ir jos

---

reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999, OL L 248, 2013 9 18, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj.

[23] Komisijos pranešimas „Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų gairės“ (C(2024)4618).

atsisakyta įgyvendinant dabartinę daugiametę finansinę programą (DFP); labai apgailestauja dėl to, kad iki 2023 m. pabaigos ABAC sistemoje nebuvo vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti, susijusių su EGADP, ir kad valstybės narės vis dar nėra įpareigotos per IMS sistemą pranešti apie pažeidimus, susijusius su EGADP;

35. pakartoja, kad skaidrumas labai svarbus atskleidžiant sukčiavimo schemas ir atgrasant sukčiautojus; pakartoja, kad yra nepatenkintas Komisijos patvirtintu sąvokos „galutinis gavėjas“ aiškinimu įgyvendinant EGADP; nepritaria Komisijos pateiktam neišsamiam ir klaidinančiam aiškinimui[24]; pažymi, kad net pagal Komisijos gaires[25] galutiniu gavėju laikomas paskutinis lėšas pagal EGADP finansuojamai priemonei gaunantis subjektas, ir kad bet koks pradinis ar tarpinis finansavimo gavėjas, pvz., ministerijos ar agentūros, veikiančios tik kaip lėšų paskirstytojai, neturėtų būti laikomas paskutiniu lėšas gaunančiu subjektu; dar kartą prašo Komisijos prašyti, kad valstybės narės pateiktų informaciją apie galutinį gavėją arba paskutinį lėšas gaunantį subjektą ir nepriimtų iš valstybių narių jokios informacijos apie antrojo lygmens gavėjus, nes tai neatitinka teisėkūros institucijų susitarimo;

36. yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų nuomonės[26], kad didėja rizika ES lėšomis dvigubai finansuoti tą pačią priemonę arba jas dvigubai išmokėti tam pačiam veiksmui; supranta, kad atitinkamos priemonės panašiose srityse, pvz., transporto ir energetikos infrastruktūros, finansuojamos tiek iš ES biudžeto, tiek iš EGADP, nes iš ES ekonomikos gaivinimo po pandemijos fondo finansuojami veiksmai, panašūs į veiksmus, kuriems skiriamas finansavimas pagal standartines ES programas; pripažįsta, kad EGADP ir kitų ES priemonių papildomumas leidžiamas, tačiau pažymi, kad dėl to gali būti pasiektos tarpinės reikšmės, kurios būtų visiškai finansuojamos ne EGADP, o kitų fondų lėšomis, nes EGADP nėra susijusi su faktiškai patirtų išlaidų kompensavimu – šios priemonės lėšos išmokamos atlyginant už tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimą; pabrėžia, kad dėl kelių valdymo lygmenų, suskaidytos IT aplinkos ir riboto keitimosi duomenimis arba riboto duomenų gavybos priemonių, pvz., ARACHNE, naudojimo užkertamas kelias dvigubo finansavimo nustatymui, todėl taikomų kontrolės mechanizmų gali nepakakti siekiant tinkamai sumažinti šią padidėjusią riziką; tvirtina, kad tai, jog nėra tiesioginės prieigos prie viso EGADP galutinių gavėjų sąrašo, riboja Komisijos gebėjimą nustatyti galimus dvigubo finansavimo atvejus; mano, kad kai kurių valstybių narių taikomos atsargumo priemonės siekiant išvengti EGADP derinimo su kitomis ES priemonėmis padeda mažinti dvigubo finansavimo riziką; ragina Komisiją didinti kontrolę šioje srityje;

37. pažymi, kad valstybės narės į savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus gali įtraukti priemones be numatomų išlaidų arba nulinių išlaidų[27]; taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad šios „nekainuojančios“ tarpinės reikšmės yra pagrindinis kriterijus siekiant įvertinti, ar EGADP ištekliai naudojami pagal numatytą paskirtį; supranta, kad mokėjimai, susiję su šiomis „be išlaidų“ arba „nulinių išlaidų“ tarpinėmis reikšmėmis,

[24] Komisijos atsakymai į 2024 m. rugsėjo 2 d. Audito Rūmų specialiąją ataskaitą „Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę skirtų lėšų įsisavinimas: vyksta vėluojant ir išlieka rizika, kad priemonės nebus įgyvendintos, todėl nebus pasiekti EGADP tikslai“, p. 4.
[25] Komisijos pranešimas „Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų gairės“ (C(2024)4618).
[26] Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 22/2024 „Dvigubas finansavimas iš ES biudžeto. Kontrolės sistemose trūksta esminių elementų, kuriais būtų galima sumažinti padidėjusią riziką, kylančią taikant EGADP su išlaidomis nesusijusio finansavimo modelį“ ir 2022 finansinių metų ES biudžeto vykdymo metinės ataskaitos.
[27] 2022 m. sausio 22 d. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Valstybių narių gaivinimo ir atsparumo didinimo gairės“, (SWD(2021)0012).

atliekami pasiekus tarpines reikšmes, nepriklausomai nuo patirtų išlaidų, laikantis su išlaidomis nesusijusio finansavimo pagal EGADP; vis dėlto pažymi, kad dėl tokių tarpinių reikšmių neįmanoma patikrinti tinkamo išmokėtų EGADP lėšų valdymo, nes šios lėšos išmokamos atsižvelgiant į tarpinę reikšmę, kuriai jos nebuvo panaudotos; ragina Komisiją persvarstyti savo prielaidą, kad „nulinių išlaidų“ priemonė negali paskatinti dvigubo finansavimo, nepriklausomai nuo to, ar jai įgyvendinti naudojamos kitos ES lėšos; primygtinai ragina Komisiją stiprinti „nulinių išlaidų“ priemonių kontrolę ir pateikti valstybėms narėms gaires, kaip spręsti atitinkamų priemonių finansinio modelio klausimą, kad būtų užkirstas kelias tokiai rizikai;

38. pakartoja savo raginimą Komisijai toliau taikyti tinkamas *ex post* audito procedūras ir atidžiai stebėti riziką, kad audituoti tikslai, kurie anksčiau buvo įvertinti kaip patenkinami, atlikus atitinkamą mokėjimą galėtų būti panaikinti;

39. imasi tolesnių veiksmų, susijusių su 2022 m. vasario mėn. pradėta ir 2023 m. rugsėjo mėn. baigta Ombudsmeno strategine iniciatyva dėl EGADP skaidrumo ir atskaitomybės, kurios rezultatams visiškai pritaria; palankiai vertina vykstantį Komisijos ir Ombudsmeno dialogą siekiant spręsti įvardytas neoptimalias situacijas, visų pirma susijusias su rezultatų suvestine ir iniciatyviu dokumentų, susijusių su EGADP, skelbimu;

Skaitmeninimas ir skaidrumas siekiant sustiprinti kovą su sukčiavimu

40. palankiai vertina pasiektą politinį susitarimą dėl siūlomos Finansinio reglamento naujos redakcijos; mano, kad EDES taikymo srities išplėtimas įtraukiant pasidalijamąjį valdymą ir priimant teisinį pagrindą naudoti priemonę ARACHNE kaip ES masto duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonės modelį sustiprins ES finansinių interesų apsaugą;

41. pritaria nuomonei, kad IMS – sistema, per kurią valstybės narės praneša Komisijai apie pažeidimus ir sukčiavimą, kuriais daromas poveikis ES biudžetui, – gali užtikrinti didesnį sąveikumą su kitomis Komisijos organizacinėmis priemonėmis, pvz., ARACHNE ir EDES, ir su skaitmeninėmis priemonėmis valstybėse narėse; prašo, kad po Finansinio reglamento išdėstymo nauja redakcija būtų informuojamas apie pažangą kuriant EDES-IMS sąsają ir apie galimą IMS duomenų naudojimą duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonei (ARACHNE);

42. pakartoja savo raginimą didinti duomenų sistemų sąveikumą ir suderinti ataskaitų teikimą, stebėseną ir auditą Sąjungoje; supranta kompleksinį sąveikumo pobūdį ir palankiai vertina tai, kad priimtas Europos sąveikumo aktas[28];

43. atkreipia dėmesį į 2023 m. liepos 6 d. Europos Audito Rūmų apžvalgos Nr. 4/2023 dėl ES lėšų valdymo skaitmeninimo išvadas; primena teigiamą skaitmeninimo poveikį sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos ir aptikimo, taip pat ES lėšų valdymo, kontrolės ir audito srityse, nes sudaromos sąlygos lengvesnei ir greitesnei prieigai prie duomenų ir nuotolinėms kryžminėms patikroms, taip sumažinant kontrolės ir patikrų vietoje poreikį;

[28] OL L 903, 2024 3 22, 2024 m. kovo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/903, kuriuo nustatomos viešojo sektoriaus aukšto lygio sąveikumo visoje Sąjungoje priemonės (Europos sąveikumo aktas), OL L 903, 2024 3 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj.

44. pritaria nuomonei, kad skaitmeninimas turėtų būti kiekvienos kovos su sukčiavimu strategijos pagrindas ir visų pirma jis turėtų būti įtrauktas į nacionalines kovos su sukčiavimu strategijas, kad būtų galima koordinuoti visus komponentus ir atsižvelgti į naujų technologijų keliamą grėsmę;

45. mano, kad skaitmeninimas suteikia galimybių apčiuopiamai pagerinti kovos su sukčiavimu tinklo valdymą ir kad palengvinus komunikaciją ir prieinamumą gerinamas ataskaitų teikimas, taip sudarant sąlygas sprendimus priimantiems asmenims ir teisėkūros institucijoms geriau suprasti tebesančias kliūtis ir laiku bei visapusiškiau reaguoti;

46. palankiai vertina daugelio kovos su sukčiavimu struktūros veikėjų pastangas vertinant ir toliau plėtojant dirbtinio intelekto ir mašinų mokymosi teikiamas galimybes nustatant ir aptinkant pažeidimus ir siekiant didesnio veiksmingumo tiek analizės, tiek klasikinių administracinių užduočių srityje; pakartoja, kad žmogaus atliekamas vertinimas ir toliau turi būti pagrindinis kiekvieno proceso bruožas; priduria, kad dirbtinis intelektas gali iš esmės pakeisti kovą su sukčiavimu ir sudaryti sąlygas greitai analizuoti didelius duomenų rinkinius, taip pat geriau aptikti ir nustatyti sukčiavimo modelius; primena, kad sėkmingas dirbtinio intelekto naudojimas priklauso nuo veiksmingo visų suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimo ir aukštos kokybės duomenų prieinamumo, grindžiamo veiksmingu priemonės ARACHNE naudojimu; primygtinai ragina Komisiją dirbti siekiant Europoje plėtoti dirbtinį intelektą, kad būtų išsaugotas duomenų suverenumas ir užtikrinta patikima duomenų apsauga, laikantis Dirbtinio intelekto akte[29] ir Bendrajame duomenų apsaugos reglamente[30] (BDAR) nustatytų principų; ragina visus kovos su sukčiavimu subjektus stiprinti bendradarbiavimą, kad kovojant su sukčiavimu būtų veiksmingai ir atsakingai naudojamas DI;

ES kovos su sukčiavimu struktūros vidinis lygmuo. 2023 m. pagrindinės ES lygmens priemonės

47. pabrėžia, kad ES kovos su sukčiavimu struktūra yra sudėtinė institucinė, kelių lygmenų bendradarbiavimo tinklu grindžiama struktūra, skirta aptikti sukčiavimo atvejus ir kitus nusižengimus, kenkiančius ES finansiniams interesams, ir su jais kovoti, kurios pirmasis lygmuo (OLAF, Europos prokuratūra, Europolas, Eurojustas, Kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu institucija, Komisija, Audito Rūmai ir Europos investicijų bankas (EIB)) grindžiamas horizontaliuoju ES institucijų, įstaigų, organų ir agentūrų bendradarbiavimu, o kiti lygmenys grindžiami vertikaliais ES ir nacionalinių valdžios institucijų, taip pat ES institucijų ir tarptautinių organizacijų santykiais; atkreipia dėmesį į tai, kad per daugelį metų kovos su sukčiavimu struktūra keitėsi priėmus keletą atskirų sprendimų, dėl kurių sukurtas novatoriškas subjektų tinklas; pabrėžia, kad iš jų koordinuojamos veiklos pastaraisiais metais sukaupta vertingos patirties, į kurią reikėtų atsižvelgti ateityje peržiūrint atitinkamus reglamentus; pabrėžia, kad įsteigus Europos

[29] OL L 1689, 2024 7 12, 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828, OL L 1689, 2024 7 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

[30] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, OL L 119, 2016 4 5, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.

prokuratūrą buvo sukurta pirmoji Europos prokuratūra, papildanti OLAF tiriamąją veiklą, ir kad pirmaisiais jos operatyvinės veiklos metais įgyta patirtis turi būti tinkamai integruota į teisės aktų sistemą, kad būtų galima visapusiškai pasinaudoti turimomis priemonėmis ir ištekliais;

48. palankiai vertina tai, kad į 2023 m. FIA ataskaitą įtraukti atitinkamai OLAF ir Europos prokuratūros pasiekti pagrindiniai administraciniai ir teisminiai rezultatai, atsižvelgiant į daugelį Parlamento raginimų teikti išsamesnes ataskaitas apie veiksmus, kurių ėmėsi kovos su sukčiavimu struktūros veikėjai; vis dėlto mano, kad reikėtų atsižvelgti į abiejų ataskaitų pobūdžio, apimties ir išsamumo skirtumus ir aiškiai nurodyti bendradarbiavimo sritis; mano, kad OLAF, Europos prokuratūros ir 2023 m. FIA ataskaitos pateiktų duomenų skirtumai dabartinėmis aplinkybėmis yra pagrįsti; pabrėžia, kad ataskaitas teikiančios įstaigos valstybėse narėse gali teikti ataskaitas apie nusikalstamų veikų tyrimus tik tada, kai atitinkamos teisminės institucijos suteikia joms leidimą tai daryti, ir tai reiškia, kad, nors Europos prokuratūra ir OLAF teikia duomenis apie aktyvius tyrimus, ataskaitas teikiančios įstaigos dažnai negali įvesti šių duomenų į IMS duomenų bazę, nes reikia laikytis konfidencialumo ir užtikrinti tinkamą tyrimų atlikimą; supranta, kad tokiais atvejais skiriasi duomenys („delta“), kuriuos galima pašalinti tik užbaigus tyrimus ir atitinkamus duomenis įtraukus į Komisijai teikiamas ataskaitas, kad juos būtų galima įtraukti į būsimą FIA ataskaitą;

49. palankiai vertina tai, kad 2023 m. gegužės mėn. Komisija priėmė kovos su korupcija priemonių rinkinį, kuris apima pasiūlymą dėl direktyvos dėl kovos su korupcija; mano, kad reikia stiprinti korupcijos prevenciją ir baudžiamąjį persekiojimą, ir ragina Komisiją sustiprinti priemonių vykdymo valstybėse narėse stebėseną;

50. palankiai vertina tai, kad sukurtas kovos su korupcija tinklas, kurio pirmas susitikimas vyko 2023 m. rugsėjo 20 d., mano, kad didelės korupcijos rizikos sričių nustatymas galėtų veiksmingai prisidėti prie tolesnio ES kovos su korupcija strategijos plėtojimo;

51. pažymi, kad 2024 m. vasario mėn. priimtoje ketvirtojoje 2023 m. Komisijos ataskaitoje dėl teisinės valstybės patvirtinti tolesni veiksmai, susiję su praėjusių metų teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos rekomendacijomis; pripažįsta, kad kovodamos su korupcija įvairios valstybės narės atnaujino arba pradėjo savo nacionalinių strategijų ir (arba) veiksmų planų peržiūrą, o kitos reformavo baudžiamąją teisę, kad sustiprintų kovą su korupcija; pažymi, kad daugelyje valstybių narių pagrindinė kovos su korupcija kliūtis yra riboti prokuratūrų ištekliai; ragina Komisiją toliau skatinti ir remti valstybių narių pastangas reformuoti ir gerinti baudžiamojo proceso veiksmingumą ir spręsti kitas ataskaitoje nurodytas problemas; primena Komisijai, kad turi būti efektyviai naudojamos veiksmingos priemonės teisinei valstybei stiprinti, pvz., pažeidimų nagrinėjimo procedūros, finansavimo sąlygos ir ES sutarties 7 straipsnyje numatytos procedūros;

52. pabrėžia, kad teisinės valstybės principo laikymasis, įskaitant kovą su korupcija, yra pagrindinis bendrosios rinkos aplinkos veiksnys, kuris skatina investicijas, ekonomikos augimą, darbo vietų kūrimą ir inovacijas ir apsaugo mažąsias ir vidutines įmones (MVĮ) bei tarpvalstybiniu mastu veikiančius ekonominės veiklos vykdytojus; pabrėžia, kad Komisija yra atsakinga už griežtą su teisine valstybe susijusių tarpinių reikšmių, įtrauktų į įvairius valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, įgyvendinimo tikrinimą, nes tai yra lėšų išmokėjimo sąlyga; primena, kad už

demokratiją, teisingumą ir teisinę valstybę atsakingas Komisijos narys, glaudžiai bendradarbiaudamas su neseniai paskirtu Komisijos nariu biudžeto, kovos su sukčiavimu ir viešojo administravimo klausimais, yra atsakingas už visapusišką bendro sąlygų režimo taikymą; ragina Komisiją dialogo su valstybėmis narėmis arba bandomosios procedūros nenaudoti kaip neterminuotų priemonių, kad būtų galima nepradėti faktinių pažeidimų nagrinėjimo procedūrų; palankiai vertina už biudžetą, kovą su sukčiavimu ir viešąjį administravimą atsakingo Komisijos nario įsipareigojimą kitoje DFP nustatyti griežtas teisinės valstybės apsaugos priemones;

53. pabrėžia, kad korupcija yra neatsiejamai susijusi su pinigų plovimu ir kad pinigų plovimas yra vienas iš svarbiausių organizuotų nusikaltėlių neteisėtos veiklos veiksnių, nes leidžia jiems pervesti nusikalstamu būdu gautas pajamas į teisėtą ekonomiką; palankiai vertina 2023 m. gruodžio mėn. pasiektą preliminarų susitarimą dėl naujos Kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu institucijos (AMLA) užduočių, įgaliojimų ir struktūros;

54. pritaria nuomonei, kad 2023 m. gruodžio 7 d. politiniu susitarimu dėl Finansinio reglamento išdėstymo nauja redakcija sustiprinta ES finansinių interesų apsauga; atkreipia dėmesį į tai, kad EDES taikymo sritis buvo išplėsta, kad apimtų pasidalijamąjį ir tiesioginį valdymą ir būtų nustatyti nauji draudimo dalyvauti pagrindai; palankiai vertina tai, kad nustatytas rizikos vertinimo ir duomenų gavybos priemonės teisinis pagrindas, kuria naudotųsi visos valstybės narės visais valdymo būdais; apgailestauja, kad abi šios priemonės įsigalios tik 2028 m. ir tik nuo kitos DFP, tačiau supranta, kad šis laikotarpis reikalingas siekiant užtikrinti sistemų ir duomenų bazių sąveikumą ir sudaryti sąlygas valstybėms narėms atitinkamai pakoreguoti savo procedūras;

55. palankiai vertina tai, kad priimtas atnaujintas Komisijos 2019 m. kovos su sukčiavimu strategijos veiksmų planas[31]; pažymi, kad jis apima 44 veiksmus, suskirstytus pagal septynias temas, visų pirma susijusias su skaitmeninimu, bendradarbiavimu, EGADP, sukčiavimu muitais ir informuotumo etikos ir kovos su sukčiavimu kultūros klausimais didinimu;

56. atkreipia dėmesį į tai, kad ES kovos su sukčiavimu programa yra vienintelė išlaidų programa, specialiai skirta kovai su ES finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu, ir kad pagal ją teikiama atitinkama parama visoms valstybių narių valdžios institucijoms, kurios sudaro kovos su sukčiavimu struktūros išorės lygmenį, siekiant sustiprinti kovą su sukčiavimu; pažymi, kad Sąjungos kovos su sukčiavimu programai būdingas lankstumas, kurio reikia norint prisitaikyti prie nuolat kintančios kovos su sukčiavimu aplinkos, ir ji yra suderinta su dabartinės DFP septynerių metų laikotarpiu (2021–2027 m.); pažymi, kad iki šiol 55 proc. viso Sąjungos kovos su sukčiavimu programos įgyvendinimo prisidėjo prie skaitmeninės pertvarkos;

57. ragina Komisiją remtis sėkminga Sąjungos kovos su sukčiavimu programos veikla ir ragina už biudžetą ir kovą su sukčiavimu atsakingą Komisijos narį laikyti Sąjungos kovos su sukčiavimu programą pavyzdžiu, kuris turėtų būti išplėstas kitoje DFP, atsižvelgiant į įgaliojamajame rašte nurodytą užduotį užtikrinti paramą valstybių narių pastangoms apsaugoti Sąjungos finansinius interesus;

[31] COM(2023) 0405 ir SWD(2023) 0245.

58. palankiai vertina pirmąjį prašymą prisijungti prie Sąjungos kovos su sukčiavimu programos, gautą 2023 m. iš ES nepriklausančios šalies, t. y. Ukrainos, su kuria buvo deramasi dėl asociacijos susitarimo dėl jos dalyvavimo programoje ir jis buvo priimtas 2024 m. kovo mėn.;

59. atkreipia dėmesį į pakartotinius Europos prokuratūros raginimus stiprinti atitinkamų kovos su sukčiavimu susitarimo šalių aptikimo pajėgumus ir primena, kad, atsižvelgiant į Komisijos kovos su sukčiavimu strategiją, daugiausia dėmesio turi būti skiriama sukčiavimo nustatymo priemonei – duomenų analizei; ragina Komisiją aktyviau naudotis IMS kaip priemone, skirta padėti auditoriams atlikti rizikos analizę rengiant audito veiklą; ragina OLAF padidinti savo mokymo pasiūlą Komisijos darbuotojams, įskaitant auditorius ir atitinkamus finansų srautų grandinės dalyvius;

60. supranta, kad decentralizuota Europos prokuratūros struktūra apima nacionalinės teisės sąveiką su ES teise, taip pat nacionalinių institucijų sąveiką su Europos prokuratūra; supranta, kad Europos prokuratūra veikia remdamasi tiesiogiai taikomais ES reglamentais, tačiau ji taip pat turi turėti tinkamas įgyvendinimo priemones pagal nacionalinės teisės aktus, kuriais į nacionalinę teisę perkeliama FIA direktyva ir kiti atitinkami Sąjungos aktai; ragina Komisiją užtikrinti, kad nacionalinės teisės aktai visiškai atitiktų Europos prokuratūros reglamentą ir FIA direktyvą, kad būtų galima pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras ir pasiūlyti persvarstyti šiuos teisės aktus, kad Europos prokuratūra galėtų veiksmingiau vykdyti savo įgaliojimus;

61. atkreipia dėmesį į 2023 m. rugsėjo mėn. pristatyto priemonių[32], kurias valstybės narės priėmė siekdamos pritaikyti savo sistemas prie Europos prokuratūros reglamento[33], atitikties vertinimo rezultatus; apgailestauja, kad daugelis situacijų vis dar nėra optimalios ir jas reikia spręsti, nes dėl jų mažėja Sąjungos finansinių interesų apsaugos, kurią užtikrina nusikalstamų veikų tyrimai, veiksmingumas; visų pirma atkreipia dėmesį į kompetencijos priskyrimą nacionalinėms prokuratūroms ir Europos prokuratūrai; taip pat pabrėžia, kad Europos prokuratūros reglamente nustatyta, jog apie galimas Europos prokuratūros bylas turi būti pranešama tiesiogiai ir nepagrįstai nedelsiant; ragina Komisiją patikrinti ir stebėti, ar valstybės narės visapusiškai laikosi Europos prokuratūros reglamento, ir nedelsiant tiesiogiai pranešti Europos prokuratūrai apie įtariamus sukčiavimu Europos prokuratūros kompetencijai priklausančiose srityse;

62. yra susirūpinęs dėl to, kad daugelyje valstybių narių paskirta nacionalinė institucija, sprendžianti Europos prokuratūros ir nacionalinių institucijų nesutarimus dėl kompetencijos vykdyti bylos baudžiamąjį persekiojimą, nėra teismas; ragina Komisiją patikrinti ir stebėti, ar valstybės narės visapusiškai laikosi Europos prokuratūros reglamento 25 straipsnio 6 dalies ir 42 straipsnio 2 dalies c punkto, pagal kurį reikalaujama, kad nacionalinės institucijos sprendimą dėl kompetencijos priskyrimo būtų galima apskųsti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui (ESTT);

63. pabrėžia, kad dabartinė nacionalinių valdžios institucijų vykdoma Europos deleguotųjų prokurorų „būtinų“ išteklių ir įrangos kontrolė ir būtinybė remtis nacionalinių valdžios institucijų nuostatomis dėl „tinkamos tvarkos“ socialinės apsaugos, pensijų ir draudimo

[32] 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1).
[33] JUST/2022/PR/JCOO/CRIM/0004 – Bendroji sutartis JUST/2020/PR/03/0001 dėl teisinės analizės paslaugų, įskaitant perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių atitikties vertinimą, teisingumo ir vartotojų politikos srityse.

srityse galėtų pakenkti Europos prokuratūros veiklos savarankiškumui ir nepriklausomumui; ragina Komisiją per būsimą Europos prokuratūros reglamento peržiūrą pasiūlyti tinkamus sprendimus;

64. atkreipia dėmesį į tai, kad FIA direktyvos perkėlimas į nacionalinę teisę valstybėse narėse skiriasi, o tai kai kuriais atvejais daro poveikį tarpvalstybiniam Europos prokuratūros naudojimuisi savo kompetencijomis; ragina Komisiją užtikrinti tinkamą FIA direktyvos įgyvendinimą ir pasiūlyti ją persvarstyti, remiantis sukaupta patirtimi;

65. pabrėžia, kad dėl Europos prokuratūros reglamento 25 straipsnio 3 dalies, kurioje išsamiau apibrėžiamas Europos prokuratūros naudojimasis kompetencija nusikalstamų veikų, kurios nėra Sąjungos finansiniams interesams kenkiančios nusikalstamos veikos, tačiau yra neatsiejamai susijusios su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiomis nusikalstamomis veikomis, atžvilgiu, kyla teisinių ir praktinių klausimų ir ją reikia toliau racionalizuoti, kad būtų galima veiksmingai naudotis Europos prokuratūros teisine sistema; ragina Komisiją per būsimą Europos prokuratūros reglamento peržiūrą pasiūlyti tinkamus sprendimus;

66. pakartoja,[34] kad Europos prokuratūra atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant teisinę valstybę ir kovojant su korupcija Sąjungoje, ir ragina Komisiją, rengiant teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas, atidžiai stebėti valstybių narių bendradarbiavimo su Europos prokuratūra lygį; dar kartą ragina valstybes nares, kurios dar nedalyvauja Europos prokuratūros veikloje, tai padaryti;

67. pakartoja savo raginimą keistis nuomonėmis dėl galimo Europos prokuratūros kompetencijos, susijusios su Sąjungos finansinių interesų apsauga, išaiškinimo pagal Sutartyje jai suteiktus įgaliojimus;

68. pažymi, kad 2023 m. padidėjo atitinkamų subjektų bendradarbiavimas, o 2023 m. pabaigoje Europos prokuratūra ir Eurojustas bendradarbiavo 26 nagrinėjamose bylose; pažymi, kad 2023 m. Europos prokuratūra ir Europolas taip pat veiksmingai bendradarbiavo įvairiais operatyviniais klausimais, ir mato, kad 2023 m. šis bendradarbiavimas beveik dukart suintensyvėjo, o Europolas Europos prokuratūros prašymu teikė paramą 47 atvejais;

69. palankiai vertina OLAF ir Europos prokuratūros pastangas stiprinti bendradarbiavimą; supranta, kad abi tarnybos keičiasi informacija, kad būtų išvengta lygiagrečių tyrimų tais pačiais klausimais, ir kad 2023 m. OLAF pradėjo 22 papildomus tyrimus, o Europos prokuratūra paprašė keturių papildomų tyrimų; supranta, kad sinergija, atsirandanti dėl papildomų tyrimų (buvęs Europos prokuratūros reglamento 12 straipsnio f punktas) ir tyrimų (buvęs Europos prokuratūros reglamento 12 straipsnio e punktas) naudojimo, nėra optimali; ragina Komisiją pradėti dialogą su abiem tarnybomis ir išnagrinėti, kaip būtų galima pasiekti geresnį koordinavimą ir bendradarbiavimą, prireikus peržiūrint jų reglamentavimą;

70. yra susirūpinęs dėl to, kad trūksta analizės ir tikslios informacijos apie lėšų susigrąžinimą į Sąjungos biudžetą, lėšos turėtų būti grąžinamos iškart po OLAF ir Europos prokuratūros tyrimų; supranta, kad kovos su sukčiavimu sistemos poveikis

[34] Pasiūlymas dėl Europos Parlamento rezoliucijos dėl Komisijos 2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos (2023/2113(INI)).

piliečių saugumui ir teisinės valstybės principo įgyvendinimui Sąjungoje neapsiriboja vien tik susigrąžintų lėšų kiekybiniu įvertinimu; vis dėlto pabrėžia, kad pastangų sukurti kovos su sukčiavimu sistemą rezultatai turėtų būti išmatuojami ir apčiuopiami bent jau biudžeto aspektais; pabrėžia, kad skirstant išteklius ir apibrėžiant įgaliojimus reikėtų įvertinti veiklos, vykdomos siekiant apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, poveikį ir į jį atsižvelgti;

71. supranta, kad Komisija dar nepateikė duomenų apie susigrąžintas lėšas į Sąjungos biudžetą po Europos prokuratūros veiklos, apie kurią pranešta Komisijai, kaip numatyta Europos prokuratūros reglamento 103 straipsnio 2 dalyje; pažymi, kad turto įšaldymas yra labai svarbus kovojant su nusikaltimais, darančiais poveikį ES biudžetui, tačiau jį reikia papildyti faktiniu lėšų susigrąžinimu; pabrėžia, kad iki šiol išieškojimo atotrūkis tarp areštuotų ir konfiskuotų sumų yra didelis (1,5 mlrd. EUR areštuota 2023 m. ir 60 mln. EUR konfiskuota 2023 m.) ir kad konfiskuota suma nebus automatiškai grąžinama į Sąjungos biudžetą; pažymi, kad pagal Europos prokuratūros reglamento 38 straipsnį galimos pajamos, gautos dėl arešto ir konfiskavimo priemonių, kurių ėmėsi Europos deleguotieji prokurorai valstybėse narėse, turėtų būti grąžinamos į ES biudžetą ir galėtų būti įtrauktos į ES biudžetą kaip neasignuotosios pajamos[35]; ragina Komisiją su atitinkamomis nacionalinėmis valdžios institucijomis imtis reikiamų priemonių, kad šios sumos patektų į ES biudžetą;

72. atkreipia dėmesį į tai, kad duomenys apie veiksmingą lėšų susigrąžinimą pagal OLAF finansines rekomendacijas neskelbiami OLAF metinėje ataskaitoje ar jokioje kitoje oficialioje Komisijos ataskaitoje; apgailestauja, kad pateikiami tik suvestiniai duomenys ir kad jie susiję su 2 299 finansinėmis rekomendacijomis, kurias 2012–2023 m. pateikė OLAF ir kurių bendra suma sudaro apie 9 mlrd. EUR; pažymi, kad išanalizavus turimus duomenis matyti, jog dar yra daug ką tobulinti; pažymi, kad yra didelis skirtumas tarp OLAF rekomenduotos susigrąžinti sumos, Komisijos tarnybų nustatytos susigrąžintinos sumos ir galiausiai faktiškai susigrąžintos sumos; yra susirūpinęs dėl žemo nepagrįstų išlaidų susigrąžinimo lygio (atitinkamai 34 proc. ir 11 proc. iš veiklos, vykdomos taikant pasidalijamąjį ir netiesioginį valdymą, o susigrąžinimo pagal tiesioginį valdymą lygis – tik 18 proc.); ragina Komisiją pateikti atitinkamai detalius duomenis apie lėšų susigrąžinimą ir įvertinti susigrąžinimo atotrūkio priežastis;

ES kovos su sukčiavimu struktūros išorės lygmuo. 2023 m. pagrindinės nacionalinio lygmens priemonės

73. supranta, kad bendras 2022 m. FIA ataskaitoje pateiktų Komisijos rekomendacijų įgyvendinimo valstybėse narėse lygis laikomas patenkinamu; vis dėlto pabrėžia, kad tarp valstybių narių tebėra didelių skirtumų; yra ypač susirūpinęs dėl atvejų, kai kai kurios valstybės narės per IMS netinkamai praneša apie pažeidimus; primena, kad pagal dabartinius reglamentus ataskaitų teikimas yra privalomas, ir ragina OLAF stiprinti savo priežiūros ir stebėsenos veiksmus, kad visoje Sąjungoje būtų užtikrintas vienodas ataskaitų teikimas;

74. ragina Komisiją stebėti, ar pasirengimo narystei pagalbą gaunančios šalys IMS teikia išsamias ataskaitas, ir palankiai vertina Kaimynystės politikos ir plėtros derybų

[35] Nuomonė dėl 2025 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto – visi skirsniai (2024/0176(BUD) – 2024 7 25.

generalinio direktorato iniciatyvas, kuriomis siekiama užtikrinti, kad šalys kandidatės IMS reguliariai praneštų apie pažeidimus;

75. ragina valstybes nares pranešti IMS apie pažeidimus, susijusius su EGADP, laikantis Audito Rūmų rekomendacijų; ragina Komisiją sudaryti palankesnes sąlygas valstybėms narėms naudotis IMS, remti jas rengiant mokymus, seminarus ir keitimąsi geriausia patirtimi;

76. palankiai vertina 2024 m. paskelbtą Švedijos ir Lenkijos dalyvavimą Europos prokuratūros veikloje; primygtinai reikalauja, kad valstybės narės, kurios dar nedalyvauja, nedelsdamos tai padarytų, ir ragina Komisiją skatinti dalyvavimą Europos prokuratūros veikloje taikant teigiamas priemones;

77. primena, kad neveiksmingas, pavėluotas ar nevykstantis valstybių narių bendradarbiavimas su Europos prokuratūra ir OLAF yra pagrindas imtis veiksmų pagal Sąlygų reglamentą; ragina Komisiją tinkamai atsižvelgti į visą Europos prokuratūros ir OLAF informaciją apie atvejus, kai valstybės narės nesilaiko savo įsipareigojimų;

78. mano, kad nacionalinės kovos su sukčiavimu strategijos yra veiksmingiausia priemonė koordinuoti įvairių nacionalinių, regioninių ir sektorinių valdžios institucijų ir daugelio vietos subjektų, kuriems patikėtos kovos su sukčiavimu ciklo užduotys, veiklą; pažymi, kad 2023 m. 21 iš 27 valstybių narių pranešė parengusios kovos su sukčiavimu strategiją; pažymi, kad iš 21 valstybių narių tik 10 yra parengusios išsamią nacionalinę kovos su sukčiavimu strategiją[36], ir apgailestauja, kad šešios valstybės narės neturi jokios kovos su sukčiavimu strategijos; labai apgailestauja dėl šios itin nepatenkinamos padėties;

79. tvirtina, kad valstybėms narėms būtų naudingas periodinis jų kovos su sukčiavimu sistemų vertinimas; ragina Komisiją skatinti valstybes nares atlikti nepriklausomus arba tarpusavio vertinimus, susijusius su kovos su sukčiavimu sistemomis, siekiant padidinti nuoseklumą ir užtikrinti aukštus standartus;

80. ragina Komisiją pasiūlyti vykdytinų iniciatyvų, kuriomis būtų paaiškintas ryšys, ir apsvarstyti galimybę nustatyti sąsają tarp valstybių narių priimtų nacionalinių kovos su sukčiavimu strategijų ir gaunamos finansinės paramos dydžio;

81. pakartoja, kad pranešėjai atlieka svarbų vaidmenį skatinant sukčiavimo nustatymą, tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą; supranta, kad iki 2023 m. pabaigos 24 valstybės narės priėmė nacionalinės teisės aktus, kuriais į nacionalinę teisę perkeliama Pranešėjų apsaugos direktyva, ir paskelbė, kad užbaigė perkėlimą į nacionalinę teisę; vis dėlto apgailestauja, kad 2023 m. kovo mėn., atlikusi priimtų nacionalinių priemonių analizę, Komisija turėjo kreiptis į ESTT dėl šešių valstybių narių, kurios neperkėlė direktyvos į nacionalinę teisę ir nepranešė apie perkėlimo į nacionalinę teisę priemones, ir turėjo prašyti Teismo skirti finansines sankcijas; yra susirūpinęs dėl tolesnių pažeidimų nagrinėjimo procedūrų[37], vykdomų prieš šešias kitas valstybes nares; ragina Komisiją sustiprinti perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių stebėseną ir apie tai pranešti Parlamentui;

[36] Iš šių 10 nacionalinių kovos su sukčiavimu strategijų viena neapima visų kovos su sukčiavimu ciklo etapų, viena neturi daugiametės perspektyvos, o dvi turi būti atnaujintos.
[37] 2024 m. liepos 3 d. COM(2024) 0269.

82. prašo Komisijos, rengiantis OLAF reglamento peržiūrai, pradėti valstybėse narėse įsteigtų kovos su sukčiavimu koordinavimo tarnybų (AFCOS) padėties stebėseną; ragina Komisiją planuoti tarnybų struktūros, vaidmens, atsakomybės ir įgaliojimų atnaujinimą ir pertvarkymą;

83. pažymi, kad Europos investicijų banko Generalinės inspekcijos Tyrimų skyrius iki 2023 m. pabaigos 10 kartų kreipėsi į Europos prokuratūrą ir 17 – į OLAF; žino, kad subjektams, kurių atžvilgiu Europos investicijų banko Generalinės inspekcijos Tyrimų skyrius nustatė, kad jie vykdo draudžiamą veiklą, gali būti neleidžiama tam tikrą nustatytą laikotarpį sudaryti sutarčių ar užmegzti santykius su EIB, t. y. jie gali būti pripažinti netinkamais finansuoti; pažymi, kad 2023 m. dėl šių pašalinimo procedūrų penki ekonominės veiklos vykdytojai buvo pašalinti ne trumpesniam kaip trejų metų laikotarpiui, o penkios kitos įmonės sudarė ginčų sprendimo susitarimus, kuriuose buvo nustatytos jų tinkamumo sąlygos;

ES finansinių interesų apsaugos išorės aspektas

84. palankiai vertina Komisijos atsaką į raginimą stiprinti lėšų, skiriamų trečiosioms šalims remti pagal Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę „Globali Europa“, taip pat pagal bendrą komunikatą su Sąjungos vyriausiuoju įgaliotiniu užsienio reikalams ir saugumo politikai[38], stebėseną ir kontrolę; palankiai vertina nuolatines Komisijos pastangas užtikrinti, kad kovos su korupcija priemonės būtų integruotos į ES išorės veiksmų priemones; pakartoja savo rekomendaciją sustabdyti biudžeto paramą ir panaikinti įsipareigojimus ES nepriklausančioms šalims, įskaitant šalis kandidates, kurių valdžios institucijos akivaizdžiai nesiima realių veiksmų prieš plačiai paplitusią korupciją, tačiau dėl to neturėtų nukentėti parama civiliams gyventojams;

85. pažymi, kad Ukrainai ir toliau reikės didelės paramos pagal kitą DFP ir, atsižvelgiant į tvaraus taikos susitarimo perspektyvą, Ukrainai reikės paramos atstatymui po karo, be kita ko, centrinės valdžios tarnyboms ir reformoms; mano, kad trys Ukrainos priemonės ramsčiai galėtų būti atitinkamai pertvarkyti ir kad atstatymas turėtų būti pritaikytas prie pasirengimo narystei reikalavimų; ragina Komisiją imtis tinkamų priemonių ir, be kita ko, vykdyti išsamesnius patikrinimus, siekiant užtikrinti, kad Ukrainai ir kaimyninėms šalims siunčiamos ES lėšos būtų tinkamai stebimos ir kontroliuojamos ir galiausiai pasiektų tuos, kuriems labiausiai jų reikia;

86. pabrėžia, kad biudžeto paramos trečiosioms šalims, įskaitant šalis kandidates, sustabdymas yra tinkama priemonė tuo atveju, jei nesiimama realių veiksmų prieš plačiai paplitusią korupciją; tikisi, kad vedant pasirengimo narystei derybas, pirmenybė bus teikiama kovai su korupcija, visų pirma gebėjimų stiprinimui steigiant specializuotas kovos su korupcija įstaigas; prašo Komisijos užtikrinti pagalbą civiliams gyventojams, kai įmanoma, alternatyviais kanalais, taip pat ir tais atvejais, kai finansavimas sustabdomas;

°

° °

[38] 2023 m. gegužės 3 d. JOIN(2023) 0012.

87. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Pagal sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 325 straipsnio 5 dalį Komisijos prašoma parengti metinę ataskaitą dėl ES finansinių interesų apsaugos (FIA ataskaita), kurioje išsamiai nurodomos priemonės, Europos ir nacionaliniu lygmeniu taikomos siekiant kovoti su ES biudžetui poveikį darančiu sukčiavimu. Šioje ataskaitoje, grindžiamoje valstybių narių pateiktais duomenimis, akcentuojamos sritys, kurioms kyla didžiausia rizika, todėl galima imtis tikslinių veiksmų siekiant veiksmingiau apsaugoti Sąjungos finansinius interesus. FIA ataskaita yra itin svarbi skaidrumo, atskaitomybės ir politikos krypties užtikrinimo priemonė.

ES finansinių interesų apsauga susiduria su dideliais iššūkiais vis sudėtingesnėje ir sparčiai kintančioje aplinkoje. Dėl sparčios technologijų, finansų sistemų ir pasaulinių nusikalstamumo tinklų plėtros ES turi greitai prisitaikyti prie kylančių grėsmių. Teisės aktų fragmentacija ir nepakankami nacionalinių kovos su sukčiavimu institucijų ištekliai trukdo kovoti su sukčiavimu, o siekiant veiksmingai įgyvendinti ES kovos su sukčiavimu priemones labai svarbu sustiprinti nacionalines sistemas. Tarptautinių tyrimų sudėtingumas, visų pirma stebint finansinius srautus, aiškiai rodo glaudaus Komisijos, Europos prokuratūros, Europolo, OLAF ir nacionalinių institucijų bendradarbiavimo svarbą. Galiausiai tai, kad daugėja kibernetinių nusikaltimų ir nusikaltėliai naudoja dirbtinį intelektą, kelia precedento neturinčią riziką ES biudžetui. Dėl visų šių priežasčių kuriant pažangiausias priemones ir strategijas kovos su sukčiavimu struktūra turi neatsilikti nuo šių pokyčių.

Pranešimuose savo iniciatyva pabrėžiama, kad reikia skubiai stiprinti ir modernizuoti ES kovos su sukčiavimu struktūrą atsižvelgiant į naujus iššūkius ir galimybes.

Pagrindinis dėmesys skiriamas kovos su sukčiavimu struktūros valdymui, kuris turi būti tvirtas ir lengvai pritaikomas, užtikrinant veiksmingą struktūros veikėjų koordinavimą, visų pirma po to, kai pradėjo veikti Europos prokuratūra ir atsižvelgiant į jos ligšiolinę operatyvinės veiklos patirtį. Siekiant pagerinti tarpvalstybinius tyrimus ir užtikrinti nuoseklią ES finansinių interesų apsaugą, labai svarbu pritaikyti kovos su sukčiavimu struktūrą, kad būtų sklandžiau atsižvelgiama į Europos prokuratūros vaidmenį.

Taip pat svarbu pritaikyti kovos su sukčiavimu priemones prie naujų technologijų. Kadangi nusikaltėliai vis dažniau naudoja pažangias IT priemones ir dirbtinį intelektą (DI), kad nukreiptų ES lėšas, kovos su sukčiavimu struktūra turi investuoti į savo pačios technologinius pajėgumus. Tai apima procesų skaitmeninimą, duomenų bazių sąveikumą ir DI integravimą sukčiavimo nustatymo ir prevencijos tikslais.

Be to, kovos su sukčiavimu veiksmų finansinis poveikis turi būti kuo labiau padidintas geriau susigrąžinant nepagrįstai išmokėtas sumas ir konfiskuotas lėšas.

Šioms problemoms spręsti reikia glaudesnio bendradarbiavimo, suderintų sistemų ir tvirto įsipareigojimo užtikrinti skaidrumą ir sąžiningumą tiek ES, tiek nacionaliniu lygmenimis. Kovodama su organizuotu nusikalstamumu, korupcija ir interesų konfliktais, ES gali užtikrinti, kad jos finansiniai interesai būtų apsaugoti visų Europos piliečių labui.